

ТВОРЧИСТЬ ЯК УПОТУЖНЕННЯ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

Сергій ШАНДРУК

Copyright © 2015

УДК 159.928 : 955

Serhiy Shandruk

CREATIVITY AS INCREASING ABILITIES OF THE INDIVIDUALITY

Актуальність теми. Творчість постає як специфічна форма діяльності людини – як духовне діяння. У цій специфічній формі таке діяння особистості не тільки досягає навколишній світ та його організовує, пізнає, змінює, творить, а також визначає її власну здатність до можливих соціальних і предметних взаємодій, вказує на самостійність та індивідуальну силу особи протистояти проблемному довікілью. Проте не тільки досягнення меж власної сутності відкривається людині в акті творчої взаємодії зі світом. Вона відкриває й утілює в життя можливості виходу за ці межі, долає особистісні рамки відкритості світові. Тому творчість – це завжди потрясіння, у якому долається замкненість людського повсякдення, відкривається новий простір екзистенції, тобто існування “тут і тепер”, довільного мислення, й іноді здається, що цей простір – безмежний. Відтак творчість людини – явище складне, багатогранне, суперечливе, екзистенційне, психодуховне, вона передбачає наявність в особистості здібностей, мотивів, переживань, знань, умінь, цінностей, смислів, завдяки яким створюється новий, оригінальний та унікальний продукт.

Теоретико-методологічна основа дослідження. У філософській і психолого-педагогічній літературі існують різні теорії і концепції стосовно до вивчення проблем творчості та розвитку творчих здібностей особистості. Так, у філософії дослідженням творчості займалися М.О. Бердяєв, В.С. Біблер, В.А. Роменець, П.Л. Лавров, О.Г. Спіркін та ін.; а у психології – Д.Б. Богоявленська, Л.С. Виготський, А.Б. Коваленко, О.М. Матюшкін, В.О. Моляко, А.В. Петровський, Я.О. Пономарьов, В.В. Рибалка та ін.; у педагогіці – В.І. Андреев, В.І. Загвязинський, М.І. Махмутов, П.І. Під-

касистий, С.О. Сисоєва, А.В. Хуторський, В.С. Шубинський та ін.

Розвиток досліджень здібностей до творчості у вітчизняній психології відбувалося в руслі розробки концепції обдарованості (Б.Г. Ананьєв, О.О. Бодальов, Л.А. Венгер, Л.С. Виготський, Е.О. Голубева, К.М. Гуревич, Д.М. Завалішніна, О.Г. Ковальов, В.А. Крутецкий, М.Д. Левітов, Н.С. Лейтес, О.М. Леонтьєв, Б.Ф. Ломов, О.М. Матюшкін, В.О. Моляко, В.Д. Мясіщев, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн, Б.М. Теплов, Д.Н. Узнадзе, В.Д. Шадриков та ін.).

Формулювання мети і завдань статті. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування концептуальних засад стосовно вивчення творчості у філософсько-психологічному дискурсі. Це передбачає розв’язання таких завдань: 1) теоретично висвітлити сутність і феноменологію творчого процесу; 2) визначити зміст та обсяг категорійного поняття “творчість”; 3) охарактеризувати психодідактичні умови активізації внутрішніх ресурсів розвитку творчої особистості.

Виклад основного матеріалу. Вчені-філософи, розглядаючи проблему творчості, виходять з визнання людини як єдиного можливого суб’єкта життєдіяльності, котрий спрямований не лише адаптуватися і споживати, але і виробляти, продукувати, творити. Що ж стосується змін, які відбуваються у природі, то назвати їх творчим процесом через відсутність суб’єкта творення не можна. У природі наявний процес різноманітного розвитку, а не творення творчості.

Спроби пояснити таїну людської творчості здійснювалися, починаючи з глибокої давнини. Платон та Аристотель (4 століття до н.е.)

пояснювали здатність до творчості, як дар богів. Протягом століть цей світоглядний принцип залишався єдиним стосовно розуміння природи творчих здібностей і талантів людини.

Природні задатки творчих здібностей притаманні тією чи іншою мірою кожній особі. Але щоб розкрити їх і належним чином розвинути їх, потрібні певні об'єктивні і суб'єктивні умови: раннє і сумлінне навчання, творчий клімат, вольові якості особистості (заповзятість, працездатність, сміливість, наполегливість та ін.) [7].

Один з перших дослідників творчості Ф. Гальтон аргументував переважальну роль спадковості і расових чинників уможливлення творчих проявів людей [4]. Натомість М.О. Бердяєв, характеризуючи природу особистості як здатну створювати, визначає сам процес творчості як приріст, доповнення, створення нового, себто того, чого раніше не було, у світі [1]. Людина протистоїть світові як самостійна творча сила, котра здатна осягати і перетворювати його. "Людині в позитивному бутті властива творча психологія. Вона може бути пригніченою чи прихованою, може бути розкрита, але саме вона екзистенційно притаманна особистості. Творчий інстинкт в людині є безкорисливий, у ньому вона забуває себе, виходить за власні межі. Наукове відкриття, технічний винахід, творчість художня, творчість суспільна можуть бути потрібними для інших і використані для цілей утилітарних, але той, хто творить, є безкорисливим і позбавленим себе. У цьому й полягає сутність творчої психології" [1].

Новизну та унікальність результату творчого процесу відзначає і П.Л. Лавров, пояснюючи творчість як "процес утворення форм" [5]. Там, де "наша думка, почуття, рішучість знаходять свою форму, там присутня творчість" [5]. І саме нові форми утверджують оригінальність, самостійність, новизну, значущість людських зусиль і вчинків [5]. В.С. Біблер у своєму філософуванні йде ще далі – ототожнює творчий процес із поступальним розвитком культур, визначаючи останню як "винахід світу вперше", зосереджуючи таким чином особливу увагу на новизні результату творчості [2].

Визначаючи творчість як "створення нового, котре неминує пов'язане із запереченням старого", О.Г. Спіркін зазначає таку характерну рису творчої роботи думки, соціально чи

науково узагальненої як розв'язання суперечностей. На його думку, структура процесу творчості цілком логічна і являє собою ланцюг послідовних операцій, у якій одна ланка закономірно слідує за іншими: постановка проблеми на творчий пошук, передбачення ідеального кінцевого результату розв'язання сформульованої проблеми, відшукування та осмислення суперечності, що заважає досягненню мети розв'язку, відкриття істинної причини конкретної суперечності та віднаходження способу її розв'язання або зняття процесу творчості [9].

Отже, на основі вищевказаних істотних ознак процесу творчості, що визначають підхід філософів до цієї проблеми, висновуємо, що його характерними рисами є неординарність перебігу та новизна результату пошукового творення, що призводять до здолання актуальної суперечності. Підкреслимо, що творча думка веде до створення нових продуктів або шляхом відшукування нових методів, форм і засобів мислєдіяльності, що порушують раніше прийняті канони креативності. Саме завдяки творчості колективній та індивідуальній творчій діяльності здійснюється процес розвитку в науці, техніці, мистецтві, культурі та в усіх інших сферах суспільного повсякдення.

У подальших дослідженнях людська спроможність до творчості розроблялася з позицій різних психологічних теорій. Зокрема, наприклад, представники психоаналізу (З. Фройд, Е. Фромм, К.Г. Юнг та ін.) пов'язували творчі прояви з дитячими переживаннями комплексів, з сублимацією психічної енергії лібідо у творчість (З. Фройд), із подоланням комплексу неповноцінності (А. Адлер), дією архетипів колективного несвідомого (К.Г. Юнг).

У гештальтпсихології (М. Вертгеймер, К. Дункер, К. Левін та ін.) основу здатності до творчості становить інтуїція, яка, поряд з цілісним сприйняттям довкілля, є засадничою передумовою творчого мислення. У межах цього психологічного напрямку закладена традиція вивчення творчості як продуктивного мислення, як процесу розв'язування проблемних ситуацій і задач (О. Зельц). Окремо зауважимо, що дослідження у сфері мислення (В. Келлер, К. Дункер) здійснили значний внесок у розвиток психології творчості й отримали подальший розвиток в евристиці (Б.М. Величковський, А. Ньюель, В.Н. Пушкін, Г. Саймон та ін.) та креатології (Д.М. Савченко, С.О. Сисоєва).

У вітчизняних дослідженнях психології творчості (Л.С. Виготський, В.О. Моляко, В.В. Рибалка, В.А. Роменець, С.О. Сисоєва, Б.М. Теплов, П.М. Якобсон та ін.) спроможність особи до творчості обґрунтовувалася шляхом вивчення творів мистецтва, його виражальних засобів як психологічного інструменту формування творчої особистості, окультурення її свідомості та самосвідомості. Дослідники справедливо вважали, що у підґрунті здатності до художньої творчості перебуває якість тонко розвинутого сприйняття (Л.С. Виготський, В.П. Ковалевська, Р. Мюллер-Фрейнфельс, Д.О. Леонтьєв, С.В. Олійник, К. Юнг та ін.). Загалом культурно-історична концепція розвитку вищих психічних функцій (Л.С. Виготський) і діяльнісний підхід (С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв) послужили основою досліджень творчості як діяльності (П.Я. Гальперін, Я.О. Пономарьов, М.М. Нечаєв, В.Д. Шадриков та ін.). У підсумку удієвлена творчість розглядається двояко: як психологічний процес творення нового і як сукупність властивостей особистості, які забезпечують її задіяння у цей процес.

В.А. Роменець зазначав, що в сучасній вітчизняній психології помітно відчувається інтелектуалізація проблем творчості [9]. Більше того, в самому інтелекті обирається один із його моментів, а саме мисленнєвий, навколо якого й вибудовуються різноманітні моделі тлумачення як природи творчого процесу, так і його провідних психологічних механізмів [9]. Примітно, що психологічна теорія творчості В.А. Роменця постає як єдність трьох складових: загальної психології творчості, генетичної психології творчості та прикладної психології творчості. Так, ключовими питаннями першої є уявлення про психологічний механізм творчості, про структуру творчого процесу, другої – про психологічну інтерпретаційну модель розгортання творчих можливостей людини від раннього дитинства до переходу в стан зрілої особистості, третьої – про систему знань стосовно природи й механізмів розгортання творчого процесу, котрий забезпечує здолання новопоставлених проблем конкретною людиною, котра живе реальним життям. Звідси постає головне завдання психології творчості – надати зростаючій особистості оптимальну допомогу на предмет того, як слід рухатись у напрямку до актуалізації власних задатків і творчих можливостей [9].

Розглядаючи творчість як результат продуктивного мислення, вчені-психологи зосередили увагу на психоемоційному у змістов-

ленні процесу творчої діяльності, спрямованій на чітко упредметнене творення нового. Наприклад, вихідною точкою такого творення О. Матейко вважає спонтанність і легкість продукування несподіваних асоціацій. Сутність творчого процесу, на його думку, полягає у реорганізації наявного ментального досвіду особистості і формування на його підґрунті нових комбінацій. Творчість – це завжди антипод шаблонної, стереотипної діяльності, що не повторює вже раніше здобутого, відомого. Отож творитель – людина, котра своїми діями досягає чогось нового і цінного, “причому цінність досягнутого визначається саме його новизною” [5].

Після окреслення сутнісної і феноменальної специфіки процесу творчості із філософсько-психологічних позицій логічно вдатися до його методологічного обґрунтування, а саме чітко визначити зміст та обсяг категорійного поняття “творчість”.

Л.С. Виготський, як відомо, визначає творчість як “діяльність людини, котра створює щось нове, все одно, чи буде це створене творчою діяльністю певною річчю зовнішнього світу, чи будуть це почуття, котрі переживаються і виявляються тільки в самій людині” [3]. Вона структурно охоплює наявність у суб’єкта здібностей, знань, умінь, навичок, Его-мотивувань та Его-інтенцій, які сприяють відтворенню-створенню-використанню будь-яких предметів, продуктів, речей, що відрізняються або самотутністю, або вишуканістю, або корисністю, або інтелектуальністю, або новизною в уявленнях інших суб’єктів, груп, альянсів.

Творчість, за визначенням А.В. Фурмана, становить циклічно-вчинковий процес, який взаємодоповнює логічний розвиток ідей та уявних психічних образів і мислесхем, що уможливорює, з одного боку, активаційний вплив зовнішніх (соціально-стимуляційних, професійно-цілепокладальних тощо) умов на розгортання пошуково-пізнавальної роботи особистості на високих рівнях психоемоційного, інтелектуально-екзистенційного і ціннісно-смыслового напруження, з іншого – оптимальну самоактивність і вершинну самоактуалізаційність її проблемно-діалогічної свідомості, котра, максимально ситуаційно повно задіюючи пізнавальні, мотиваційні, почуттєво-інтуїтивні, креативні та вольові ресурси, врешті-решт і спричинює продуктивну ефективність циклу творчих учинкових актів та відкриттів [див. 11; 12].

Зважаючи на вищевикладене, “творчість” – це таке категорійне поняття сучасного філософсько-психологічного дискурсу, що характеризується максимальним обсягом (охоплює широке поле людської практико-перетворювальної діяльності та її форм, методів, засобів, інструментів, механізмів, технік і процедур) та мінімальним змістом, що гранично ускладнює її психоситуаційне логіко-змістове визначення.

За логікою здійснюваного нами теоретизування наступним проблемним завданням є взаємоузгоджене визначення ознак творчої діяльності людини і психодидактичних умов, за яких їх актуалізаційне функціонування досягає максимально повного розвивкового перебігу, скажімо, у системі ВНЗ-навчання.

І.Я. Лернер виокремлює такі ознаки творчої діяльності, активізація яких найбільше впливає на ефективність навчання: углядіння нової проблеми, бачення структури досліджуваного об’єкта, досягнення нової функції цього об’єкта, знаходження альтернативного способу розв’язання проблеми, комбінування і перетворення раніше відомих способів діяльності під час розв’язання поставленої задачі, створення нового підходу чи способу витлумачення та пояснення здобутого результату [6].

У системі ефективного проблемно-розвивального навчання провідними є психодидактичні умови: виникнення пізнавальної потреби в оволодінні навчальним матеріалом чи освітнім змістом, тобто актуалізація бажання про щось дізнатися, щось зрозуміти; становлення пізнавальної активності особистості під час суб’єктно визначеного пошуку більш узагальнених знань, що, своєю чергою, становлять основу для виконання наступних навчальних завдань; актуалізація раніше здобутих знань і ментального досвіду та чітке визначення мети пошукової діяльності; усвідомлення й суб’єктивне прийняття навчальної проблеми, зосередження уваги на об’єкті пізнання та гіпотетичних способах розв’язання конкретної проблеми; аргументація способів розв’язання пізнавальної проблемності й відповідне їй розгортання процесів розуміння нових властивостей, зв’язків і відношень предметів, що досліджуються під час розв’язання похідних проблемних задач; формування пошукових продуктивних процесів мислення, конкретно-ситуативне мислення, котрі охоплюють пізнавальну мотивацію, інтелектуально-вольову активність, відшукування невідомих елементів знань і становлення психічних новоутворень

– потреб, мотивів, настановлень, узагальнень, самооцінок, розумових операцій тощо [12].

Творчість – процес створення нового. Творча діяльність – різноманітна за предметним спрямуванням і змістом, формами, методами і засобами мислення. Кожен елемент штучного – культурного – середовища, що оточує людину, – результат творчості. Це – антропогенне довкілля. Атрибутивною ознакою творчого процесу є творення нового. Психологи досліджують внутрішню структуру та механізми пошукових дій – уяву, інтуїцію, тоді як філософи визначають творчість у зв’язку з людською сутністю та реалізацією. А це означає, що саме творча особа стверджується, формує, розвиває і відтворює себе.

ВИСНОВКИ

1. У філософсько-психологічному дискурсі творчість – це продуктивна діяльність, у результаті якої створюється новий продукт, який відрізняється новизною, оригінальністю, неповторюваністю та неочікуваністю; характеризується значимістю, корисністю, красою, доступністю та гармонійністю; водночас їй притаманне ефективне, зрозуміле та гуманне розв’язання суперечності або проблеми і креативні самоактуалізація та самовираження особистості.

2. У філософському осмисленні творчість – це найвища форма активності свідомості особистості, котра уможливорює створення якісно нових, оригінальних, неповторних, культурних, соціально значимих матеріальних і духовних цінностей, а також методів дослідження і перетворення світу через активну взаємодію суб’єкта креативності з об’єктами, котра спрямована на зміну довкілля.

3. Психологічний аспект пізнання означає, що творчість – по-перше, складне, комплексне психодуховне явище, зумовлене всім розмаїттям соціально-психологічних і психофізіологічних передумов; по-друге, вона реалізується через продуктивно-пошукову діяльність людини, котра сприяє розвитку її творчого потенціалу як особистості та індивідуальності, де вирішальну роль у розгортанні творчого процесу відіграє продуктивне мислення, полідиалогічне спілкування і відповідальні вчинки.

4. “Творчість” – це категорійне поняття як науки, так і філософії, що характеризується максимальним обсягом (охоплює широке поле людської практико-перетворювальної діяльності та її форм, методів, засобів, інструментів,

механізмів, технік і процедур) та мінімальним змістом, що гранично ускладнює її психоситуаційне логіко-змістове визначення.

5. Творча особистість – це завжди креативна індивідуальність, котра під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників набула для актуалізації власного творчого потенціалу потрібних додаткових мотивів, особистісних рис-утворень і спроможностей, які уможливають досягнення оригінальних, неповторних, суспільно цінних результатів у процесі зреалізування творчо-пошукової та креативно-професійної діяльності.

6. Розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця забезпечується зреалізуванням психодидактичних умов, спрямованих на пізнавально-пошукову діяльність і самоактивність студентів, котрі передбачають активізацію їхніх творчих дій, розвиток креативних здібностей і спроможностей, оволодіння ними методикою нововведень у професійній сфері та вироблення творчого стилю мислення на базі фундаментальної фахової підготовки.

1. Бердяев Н.А. Самопознание (Опыт философской автобиографии) / Николай Александрович Бердяев. – М.: Книга, 1991. – 447 с.

2. Библер В.С. Мышление как творчество: Введение в логику мысленного диалога / В.С. Библер. – М.: Изд-во полит. л-ры, 1975. – 399 с.

3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С. Выготский. – М.: СПб.: Союз, 1997. – 97 с.

4. Гальтон Ф. Наследственность таланта, ее законы и последствия / Ф. Гальтон. – СПб.: [Б. и.], 1875. – 299 с.

5. Лавров П.Л. Философия и социология / П.Л. Лавров. – М.: Мысль, 1965. – Т.1 – 752 с.

6. Лернер И.Я. Процесс обучения и его закономерности / И.Я. Лернер. – М.: Знание, 1980. – 96 с.

7. Матейко А. Условия творческого труда / А. Матейко. – М.: Мир, 1970. – 300 с.

8. Платон. Сочинения в четырех томах / Платон; под общ. ред. А.Ф. Loseva и В.Ф. Asmusa. – СПб.: Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2007. – Т.1. – Ч.3. – 752 с.

9. Роменец В.А. Психология творчества: навч. посібник для студ. вузів / В.А. Роменец. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2004. – 287 с.

10. Спиркин А.Г. Философия / А.Г. Спиркин. – М.: Гардарики, 2000. – 368 с.

11. Фурман А.В. Психолого-педагогическая теория навчальных проблемных ситуаций: автореф. дис. ... д.психол.н.: 19.00.07 – педагогическая та вікова психологія / Анатолий Васильевич Фурман. – К.: АПН України. Институт психологии им. Г.Костюка, 1994. – 63 с.

12. Фурман А.В. Теория навчальных проблемных ситуаций: психолого-дидактический аспект: [монография] / А.В. Фурман. – Тернопіль: Астон, 2007. – 164 с.

REFERENCES

1. Bjerdjajev N.A. Samopoznanije (Opyt filosofskoj avtobiografii) / Nikolaj Aljexandrovich Bjerdjajev. – М.: Книга, 1991. – 447 s.

2. Bibler V.S. Myshljenje kak tvorchestvo: Vvedenie v logiku myslennogo dialoga / V.S. Bibler. – М.: Изд-во polit. l-ry, 1975. – 399 s.

3. Vygotskij L.S. Voobrazhenije i tvorchestvo v djetskom vozrastе / L.S. Vygotskij. – М.: SPb.: Sojuz, 1997. – 97 s.

4. Gal'ton F. Nasljedstvjennost' talanta, jeje zakony i posljedstvija / F. Gal'ton. – SPb.: [B. i.], 1875. – 299 s.

5. Lavrov P.L. Filosofija i sociologija / P.L. Lavrov. – М.: Mysl', 1965. – Т.1 – 752 s.

6. Ljernjer I.J. Procjess obuchjenija i jego zakonornjnosti / I.J. Ljernjer. – М.: Znaniye, 1980. – 96 s.

7. Matjejko A. Uslovija tvorchjeskogo truda / A. Matjejko. – М.: Mir, 1970. – 300 s.

8. Platon. Sochinjenija v chetyrjeh tomah / Platon; pod obsch. rjed. A.F. Losjeva i V.F. Asmusa. – SPb.: Изд-во S.-Pjetjerb. un-ta, 2007. – Т.1. – Ч.3. – 752 s.

9. Romenec' V.A. Psihologija tvorchosti: navch. posibnik dlja stud. vuziv / V.A. Romenec'. – 3-e vyd. – К.: Lybid', 2004. – 287 s.

10. Spirkin A.G. Filosofija / A.G. Spirkin. – М.: Gardariki, 2000. – 368 s.

11. Furman A.V. Psihologo-pedagogichna teorija navchal'nyh problemnyh sytuacij: avtoref. dys. ... d.psyhol.n.: 19.00.07 – pedagogichna ta vikova psihologija / Anatolij Vasylovich Furman. – К.: APN Ukrayiny. Instytut psyholohiyi im. G. Kostyuka, 1994. – 63 s.

12. Furman A.V. Teorija navchal'nyh problemnyh sytuacij: psihologo-dydaktychnyj aspekt: [monografija] / A.V. Furman. – Ternopil': Aston, 2007. – 164 s.

АНОТАЦІЯ

Шандрук Сергій Костянтинович.

Творчість як употужнення здібностей особистості.

Розглянуто теоретико-методологічні засади вивчення творчості у філософії, психології та педагогіці. Розкрито філософську концепцію визначення творчості у зв'язку з людською природою та реалізацією творчою особистістю власного потенціалу через самоствердження і самоконструювання нею себе. Подано розуміння творчості як внутрішньої структури та набору механізмів пошукових дій творчої особи як індивідуальності. Визначено творчість як продуктивну діяльність, у результаті якої створюється новий продукт, що вирізняється новизною, оригінальністю, неповторюваністю та неочікуваністю. Водночас творчість витлумачено як значиме, корисне, красиве, доступне та гармонійне, ефективне та гуманне розв'язання проблеми, конфліктів, а також як шлях до самоактуалізації і самовираження особистості.

Ключові слова: творчість, особистість, пошукова активність, здібності, креативність, творчий процес, індивідуальність, продуктивне мислення, творча особистість, психодидактичні умови.

АННОТАЦІЯ

Шандрук Сергей Константинович.

Творчество как наращивание способностей личности.

Рассмотрены теоретико-методологические основы изучения творчества в философии, психологии и педагогике. Раскрыто философскую концепцию определения творчества в связи с человеческой природой и реализацией творческой личностью собственного потенциала благодаря самоутверждению и самоконструированию себя. Предложено понимание творчества как внутренней структуры и набора механизмов поисковых действий творческой личности как индивидуальности. Определено творчество как продуктивную деятельность, в результате которой создается новый продукт, отличающийся новизной, оригинальностью, неповторяемостью и неожиданностью. Одновременно творчество истолковано как значимое, полезное, красивое, доступное и гармоничное, эффективное и гуманное решение проблемы, конфликтов, а также как путь к самоактуализации и самовыражению личности.

Ключевые слова: творчество, личность, поисковая активность, способности, креативность, творческий процесс, индивидуальность, продуктивное мышление, творческая личность, психодидактические условия.

ANNOTATION

Shandruk Serhiy.

Creativity as increasing abilities of the individuality.

Considered theoretical-methodological bases concerning the study of creativity in philosophy, psychology and pedagogic. Disclosed the philosophical concept of determination creativity in connection with human nature and realization by creative personality own potential through self-affirmation and self-construction by him himself. Served understanding of creativity as the internal structure and a set of mechanisms of search actions of creative person as individuality. Determined creativity as productive activity in the result of which creating a new product that characterized by newness, originality, non-repeatability and non-expected. At the same time creativity construed as meaningful, useful, beautiful, affordable and harmonious, effective and humane solution of the problem, conflicts and also as a way to self-actualization and self-expression of the personality.

Key words: creativity, personality, search activity, ability, creativity, creative process, individuality, productive thinking, creative personality, psycho-didactic conditions.

Надійшла до редакції 6.07.2015.